

meerderheid Barthiaansch, wordt gehanteerd, enkele voor gereformeerden bevredigende artikelen uitkomst brengen? Verdragen zich de Barthiaansche principia met de gereformeerde? Ook als bepaalde voorgestelde wijzigingen werden aanvaard, zou dit iets anders zijn dan het zetten van een nieuwen lap op een oud kleed (Lucas 5:36)? Zouden dergelijke maatregelen den Barthiaanschen stroom stuiten of alleen maar wat vertragen?

Wie zien de Herv. Kerk op dit beslissend keerpunt in nood. Hier is gevaar, ernstiger dan ooit te voren.

En daarom doen we een beroep, een zeer dringend beroep op leden en voorgangers der Hervormde Kerk, de lijnen, in de reformatie der 16e eeuw getrokken, toch niet te verlaten. Met al wat in ons is doen we een beroep op de leden en voorgangers, die met ons vasthouden aan de onfeilbaarheid der Heilige Schrift, die met ons gelooven, dat heel de Bijbel vanaf Genesis 1 tot Openbaring 22 het geïnspireerde Woord van God is, waarvoor we buigen — die met ons zich willen houden aan de gezonde leer der waarheid.

Aanvaardt, bidden wij U, dit ontwerp toch niet! Stelt U niet mede verantwoordelijk voor de Barthiaansche relativisering van Schrift en belijdenis!

Moge van U gehoord worden een kloek en krachtig: „non possumus! wij kunnen niet, om der waarheid, om des Woords, om Gods wil — toegeven en wijken ware verraad!“

Dat zal op den duur zeker uitloopen op een breken met de schier tot axioma verheven, maar verkeerd begrepen leus: blijft in de kerk!

Maar wat eischt de Heere van U dan recht te bekrachten, goedheid lief te hebben, ootmoedig te wandelen met Uw God, d.i.: terugkeer tot den waarachtigen dienst des Heeren? (Micha 6:8) En is dat zulk een terugkeer: de autorisatie van het den Heere tegenspreken in Zijn eigen huis? En is dat zulk een terugkeer: belijden zonder handhaving van de belijdenis, het willen kweken van vruchten zonder een in goede aarde geplante wortel? Of dit: er aan meewerken, dat de pilaar en vastigheid der waarheid wordt gedegeerd tot de relativiteit van het „gesprek“-voerd gezelschap, dat eindeloos disputeert van „ja“ tot „neen“, vice versa?

Een afschrikwekkend voorbeeld, de „sectarische“ afscheidingskerken? Maar is Micha 6:8 begin van sectarisme? Blijkt integendeel niet uit de geschiedenis van de Hervormde en Gereformeerde Kerken, dat sectarisme ontstaat juist daar, waar men de van God gewilde en aangelegde banden losmaakt, of die banden, in binding boven de Schrift, zoo nauw aansnoert, dat het leven der gehoorzaamheid aan de Schriften verstikt?

Het beeld (hoe gevaarlijk kunnen beelden zijn) van de kerk als „de zieke moeder“, hoeveel kwaad heeft het gesticht! Zoodra ik de kerk buiten mij zie als „zieke moeder“ heb ik mij van haar gedistancieerd, en gevoel ik mij geroepen van buiten af in te grijpen. Maar dan heb ik van de kerk gemaakt een mythe, een fantasiebeeld. Met andere leden ben ik die kerk, waarin de Heere mij eerst verantwoordelijk stelt. De vraag is: wat eischt in de kerk de Heere van mij?

En als iemand zegt: ja, maar ik ben toch ook voor die anderen verantwoordelijk! Er is toch een gemeenschappelijke schuld! Wat komt van de schapen terecht zoo de herders hen verlaten? — dan moge hij bedenken, dat er verantwoordelijkheid is in 't heengaan, zeker. Maar niet minder verantwoordelijkheid in 't blijven. En is de laatste verantwoordelijkheid niet groter dan de eerste? Als we zien, dat 't schip der kerk een noodlottigen koers volgt, hebben wij dan genoeg gedaan met roepen: om het roer! om het roer! — Intusschen blijvende, waar we zijn, of hebben we tot taak, na herhaald vermaan en herhaalde vergeefsche waarschuwing (hoeveel tientallen jaren al) de medereizigers op te wekken, de van God geboden en gegeven gelegenheden aan te grijpen en, de roepstem van het Woord volgende, het schip te verlaten? Is dit niet, herders, het welbegrepen belang der schapen?

Dat men toch niet méér op de menschen zie dan op den Heere. „Tot de wet en tot de getuigenis! Zoo zij niet spreken (spreken zonder doen?) naar dit Woord, het zal zijn, dat ze geen dageraad zullen hebben“ (Jes. 8:20) — staan dan zulke woorden vergeefs in de Schrift?

En zegt de Heere niet: een huis, dat tegen zichzelf verdeeld is, kan niet bestaan (Marcus 3:25) — er staat niet: het mag niet, maar veel sterker: het kan niet. Het reeds in Gods Raad als pure mogelijkheid uitgesloten, is voor ons een dubbel verboden ding.

Het doel der Afscheiding was: wederkeer tot den waarachtigen dienst des Heeren.

En, zegt Helenius de Cook in zijn genoemde Oratie, men had met de oprichting der Theologische School geen ander doel, dan de afscheiding zelve zich had voorgesteld. „Opleiding van toekomstige leeraars, die in het Woord Gods onderwezen, aan dat Woord zich houden, tegen elke afwijking van dat Woord getuigen, die in vereeniging wenschen te wandelen met allen die overeenkomstig dat Woord leeren en leven, en die zelve ook hunne zielen aan den Heere hebben overgegeven, om Zijn naam te vermelden en Zijn waarheid te verbreiden — dit was het doel van de oprichting der School“.....

„Men heeft onze dagen veel bewogene dagen ge-

noemd; en geldt dit op bijna elk gebied, vooral is het van toepassing op het godsdienstige.

Nu staat onze School daar in het midden van de wereld, en is de roeping haar opgedragen, niet om mede bewogen te worden, maar om pal te staan in de erkenning der waarheid, om te getuigen en te strijden voor het geloof, eenmaal den heiligen overgeleverd.

Had de Kerk ook in haar midden den vrijen loop willen laten aan allerlei begrippen en dwalingen, de opleiding van toekomstige leeraars had zij dan langs andere wegen kunnen verkrijgen; zij had van de bestaande inrigtingen des lands gebruik kunnen maken. Maar zij heeft dit niet gewild, omdat zij het niet mogt: de waarheid Gods, haar toevertrouwd, moet zij trachten te bewaren, en wij, wij zijn geroepen hiertoe mede werkzaam te zijn.

Willen wij dit niet, mogt iemand meenen, dat de formulieren onzer kerk niet in alles op Gods Woord gegrond zijn, welnu, de wereld staat voor hem open, hij verlate de plaats in de Kerk en aan de School, doch

VERWERVEN

.....de gemeente Gods, welke Hij verkregen heeft door zijn eigen bloed..... Hand. 20:28.

Wij spreken vaak over het „verwerven“ als handeling van Gods Zoon. Ook de Catechismus bedient zich van dat woord „verwerven“, als hij in antwoord 17 opmerkt, dat de Middelaar waarachtig God zal dienen te zijn, tensinde ons de gerechtigheid en het leven te verwerven (en dan weder te geven). Almede wanneer hij in antwoord 37 belijdt, dat Christus met zijn eenige zoenoffer ons Gods genade, gerechtigheid en het eeuwige leven bedoelde te verwerven.

In antwoord 17 nu wordt, ter ondersteuning van wat daar wordt beleden, verwezen naar Hand. 20:28; daar lezen we, dat Christus de gemeente Gods heeft „verkregen“ door zijn eigen bloed.

Twee nederlandsche woorden treden hier op: verwerven en verkrijgen. „Verwerven“ is zeer duidelijk de term, dien de duitse tekst van den catechismus hier, en in antw. 37, kiest („erwerben“). En „verkregen“ is de term, dien de Statenvertaling in Hand. 20:28 heeft gekozen. Uit de Kanteekeningen evenwel is duidelijk, dat de Statenvertaling hier aan geen tegenstelling tusschen beide werkwoorden gedacht heeft. Het ééne wordt gebruikt om den zin van het andere te verklaren en te verduidelijken.

Nu, het grieksche woord dat in Hand. 20:28 gebezigd wordt, laat ook ruime beteekenis toe. Er zijn er, die het weergeven door „verkrijgen, in eigen bezit brengen, aanwerven“; en anderen, die er ook de beteekenis van „conserveeren“, „bewaren“, „in-eigen-hand-vasthouden“ inleggen. Verwerven als geheel duidt in dat geval aan: zoo vermeesteren, zoo tot zijn bezit maken, dat het in rechten verworven bezit duurzaam is. Men vindt hetzelfde werkwoord, of het ermee overeenkomstige zelfstandige naamwoord, in 1 Tim. 3:13 (een goeden opgang verkrijgen, een vaste reputatie), 1 Thess. 5:19 (zaligheid verkrijgen, als duurzaam bezit), 2 Thess. 2:14 (verkrijging van de heerlijkheid, eveneens duurzaam), Hebr. 10:39 (verkrijging, vreedzame in-bezit-krijging der anders verloren ziel, vgl. „zijn ziel, of leven, als een buit meenemen“); Ef. 1:14 en 1 Petr. 2:9 gebruiken het woord gewoonweg in den zin van „eigendom“. G. W. S. Friedrichsen merkt op, dat het woord in Ef. 1:14 wel vertaald is door: „acquisitie“, „adoptie“; en geeft voorts ook zijn aandacht eraan, dat het hier op duurzaam bezit aankomt; iets, dat ik éven in de handen heb, maar straks me weer ontglipt, of ontglippen kan, heb ik eigenlijk niet „verworven“ in den zin van het hier bedoelde grieksche werkwoord. De eerste beteekenis van het bedoelde grieksche woord, aldus Friedrichsen, is „veilig stellen, bewaren, beschermen“ (keeping safe, to preserve, protect); vandaar komt de beteekenis „verwerven“. Is deze constructie van de geschiedenis van het woord juist, dan houdt „verwerven“ al van meet af het element van „vast in handen hebben“ in zich besloten. Hij wijst op een gothische vertaling, waarin het grieksche woord wordt weergegeven door een werkwoord, dat met „(op)sparen“ (pheidomai) overeenkomt. Chrysostomus denkt bij dit verwerven aan „koopen“ (dat is ook een verwerving met duurzaam en wettig, of wettelijk beschermd bezitsrecht); en Ambrosiaster aan een dokter, die een patiënt „behoudt“; hij „heeft“ hem terug¹⁾; de crisis is voorbij.

Dit alles is ons allen in groote trekken bekend; minder vaak evenwel dringt het tot ons door, dat ook over dit woord een twist in de kerk ontstaan is, die op de Dordtsche synode van 1618/9 met zooveel woorden ter sprake gekomen is.

Het is de prachtige rede van Pareus, gehouden in de 99e zitting, 5 Maart, die ons daarvan iets vertelt.

Pareus herinnert eraan, dat de Remonstranten durven beweren, dat er velen zijn, voor wie Christus „in alle manieren“ gestorven is (in alle manieren!), en die toch verloren gaan. Hoor, hoe zij daarmee de Schrift verknoeien, zegt Pareus: want Paulus roept uit: Wie is het, die verdoemt? Christus is het die gestorven is;

arbeide niet in de Kerk, om haar van hare vastigheid los te rukken.

Hebben wij de waarheid niet lief met onze harten, wij behooren dan niet bij de Kerk, het doel der afscheiding is niet ons doel, en alleen dan kunnen wij eerlijk en oprecht blijven voor God en de menschen, indien wij dit openlijk verklaren. Liefde tot de waarheid, hare belijdenis en verbreiding — dit is onze roeping, hiertoe moeten wij arbeiden.

Commilitones, de Heere roept U ten strijde. Straks zult ge, zoo Hij wil, mee in de vuurlinie staan.

We zijn er nog niet.

Niet dat wij het alreeds gegrepen hebben. Of alreeds volmaakt zijn. 't Blijft bij een „jagen“.

De Heere make ons allen getrouw.

Vervul Hij ons door Zijn Geest met de liefde tot Hem en Zijn waarheid.

En bouwt mede de kerk des Heeren op het fundament der Apostelen en Profeten.

P. D.

UIT DE SCHRIFT

en dat kan alleen dan een christen troosten, als Paulus met deze woorden tevens gezegd wil hebben: niemand voor welken Christus gestorven is, wordt verdoemd; allen, voor wie Christus stierf, worden behouden; een algemeen oordeel dus. Maar van dit algemeene oordeel maken de Remonstranten een particulier oordeel, als zij het zoo verstaan: sommigen voor wie Christus gestorven is, worden niet verdoemd. Welke troost kan daaruit voortvloeien? zoo vraagt hij terecht. Het is allemaal pelagianisme, zoo meent Pareus.

Maar, zoo merkt hij dan op: de Remonstranten be-roepen zich natuurlijk alweer op „hun“ letter. Ze wijzen op den Catechismus. Staat daar niet, in antwoord 37, dat Christus zijn eenig zoenoffer gebracht heeft, opdat Hij ons Gods genade, gerechtigheid en 't eeuwige leven zou verwerven? Ja, 't staat er. Welnu, wou men dan soms beweren, dat wij het ook allemaal verkrijgen? Dat het ons aller bezit wordt in werkelijkheid? Indien, zoo concludeeren de Remonstranten, het woord „verwerven“ insluit een herstellen-in-den-stand der genade, dan geeft die Catechismus ons Remonstranten volkomen gelijk; want hij zegt: verworven voor allen, en toch ook: niet allen behouden.

Op deze tegenwerping antwoordt Pareus: lees den Catechismus goed. Er staat in antwoord 37, niet, dat Christus ons die goederen „impetravit“, doch dat Hij ze „acquisivit“. „Impetravit“ zou beteekenen: in-handen-krijgen; „acquisivit“ daarentegen: in-bezit-krijgen, rechtens verwerven (om er dan mee te doen wat Hem voorts goeddunkt). Bovendien, zoo gaat Pareus verder: al wil men het woord „verwerven“ laten staan in den zin van zoowel in rechten werven als ook in werkelijkheid in handen krijgen, wat zegt dit dan nog ten gunste van de remonstrantische meening? Er staat immers niet, dat Christus voor ALLEN, maar dat Hij voor ONS, d.w.z. voor de GELOOVIGEN die weldaden wou „verwerven“. En de Catechismus bedoelt metterdaad een verwerving, die ook actuele gevolgen van duurzaam, werkelijk in bezit hebben insluit; immers, er staat, dat Hij de gemeente Gods door zijn eigen bloed verkregen heeft, dat is: in-den-stand-der-genade-hersteld. „Verwerven“ is hier inderdaad herstellen-in-den-stand-der-genade. „Verwerving der verzoening“ beteekent hetzelfde als wederoprichting; en deze was het doel van Christus' lijden.

Met zulke argumenten wijst Pareus de Remonstrant-sche voorwendselen voor hun „ruyme pantoffel ende dubbelsinnicheit“, voor hun „nieuwe pantoffelen“ die „den knoop niet losmaken“, af²⁾.

En het theologische debat kan ons weer leeren, dat het verwerven, gelijk het hier bedoeld is, dus een rechtmatige en duurzame in-bezit-neming (en in-bezit-houding) aanduiden wil. Waarom dan ook terecht aan dat „verwerven“ in antwoord 17 het „wedergeven“ verbonden wordt. Dat de Catechismus onder het „verwerven“ óók het rechts-element (der voldoening aan Gods geschonden recht) insluit, blijkt uit het feit, dat hij in antwoord 17 verwijst naar Joh. 3:16: alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eeniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat wie in Hem geloof..... het eeuwige leven hebbe. Maar door de verbinding met „wedergeven“ wil hij zeggen: met een goddelijke kracht heeft Christus het onmogelijke bestaan: een koop volbrengen voor een oneindigen prijs, zoo, dat de koop toch eenmaal geschied kon heeten, en voorts heeft Hij door een almachtige gebruikmaking van dit met oneindige macht verworven recht ook de goederen, die Hem nu rechtens toekwamen, in beheer genomen en ze wedergegeven aan wie Hij wilde, en die in Hem geloofden.

Zoo is de ééne acte van verwerven-wedergeven; van acquirere-impetrare; van verdienen-beheeren; van rechtens krijgen-factisch distribueeren, in beide leden een daad van goddelijke kracht, van oneindig vermogen; wie zich het indenkt zegt: mijn Heere en mijn God.

K. S.

¹⁾ G. W. S. Friedrichsen, The Gothic Version of the Epistles, Oxford Univ. Press, London, 1939, p. 158.

²⁾ Acta Synode Dordrecht, Dordrecht, ed. Canin, 1621, I, 266/7.